

BATMAN İLİ MAHALLE, BULVAR, CADDE VE SOKAK ADLARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Mehmet Emin TUĞLUK * & Tuba ÖZFİDAN**

Öz

Ad biliminin bir alt kolu olan yer ad bilimi, yer adlarını yapı, köken ve anlam açısından incelemektedir. Yer adlarının anlamsal olarak ele alındığı çalışmalarda genel olarak incelenen bölgenin doğal ve beşeri unsurlarının yer adlarına yansımaları görülmektedir. Yer adları, toplumun sosyal, kültürel, ekonomik, coğrafi ve tarihî özelliklerini yansıtan önemli bir unsur olup özel adlar gibi belirli nedenlere bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Türkiye’de dil bilimi alanında yapılan yer adları çalışmaları genellikle köy adları ile ilgilidir. Mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları konusunda yapılan çalışmalar ise daha çok üniversitelerin coğrafya bölümlerinde “şehirselle toponomi” adı altında yapılmakta olup bu çalışmalarda mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının verilme nedenleri siyasi, sosyolojik, ekonomik ve kültürel açılardan incelenmektedir.

Batman ilinin bulunduğu bölge farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmış, çeşitli coğrafi özellikleri içerisinde barındıran, tarihî yapıları ve kültürel unsurları ile önemli bir konuma sahiptir. Batman 1947 yılında bucak statüsünü kazanmış, 2 Kasım 1955 yılında da Batman’da belediye teşkilatı kurulmuştur. 1957 yılında ilçe, 16 Mayıs 1990 tarihinde il olmuştur. Batman ilinin Beşiri, Gercüş, Hasankeyf, Kozluk ve Sason olmak üzere beş ilçesi bulunmaktadır. Batman; Diyarbakır, Muş, Bitlis, Siirt ve Mardin illeriyle komşudur. Batman ilinin kuruluşu yakın bir tarihte olmasına rağmen Batman ilinin bulunduğu coğrafya medeniyetlerin beşiği olarak kabul edilmektedir.

Bu çalışmada Batman il merkezi ile Beşiri, Gercüş, Hasankeyf, Kozluk, Sason ilçelerinde bulunan ve Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü’nün web sayfasındaki bilgiler esas alınarak tespit edilen 135’i mahalle, 38’i bulvar, 259’u cadde ve 169’u sokak adı olmak üzere toplamda 601 ad, leksik-semantik açıdan incelenip 28 başlık altında sınıflandırılmıştır. Tespit edilen mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının Batman merkeze ve ilçelere göre dağılımı başlıklar altında tablo halinde gösterilmiştir. Ayrıca çalışmanın sonunda Batman il merkezi ile Beşiri, Gercüş, Hasankeyf, Kozluk, Sason ilçelerinin mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının leksik-semantik dağılımı, il ve ilçe merkezi bazlı tablo ve grafikler halinde verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Batman ili, yer adı bilimi, Beşiri, Gercüş, Hasankeyf, Kozluk, Sason.

AN EVALUATION ON NEIGHBORHOOD, BOULEVARD, AVENUE AND STREET NAMES OF BATMAN PROVINCE

Abstract

Toponymy, a sub-branch of onomastics, examines place names in terms of structure, origin and meaning. In the studies in which the place names are handled semantically, the reflections of the natural and human elements of the region examined on the place names are seen in general. Place names are an important element that reflects the social, cultural, economic, geographical and historical characteristics of the society and they appear for certain reasons, such as proper names. Studies in the field of place names in Turkey are generally related to village names. Studies on the names of neighborhoods, boulevards, streets and streets are mostly carried out under the name of "urban toponymy" in

- Yazarlar makalenin tüm sürecine (çalışma için verilerin toplanması, çalışmanın içeriği, analiz edilmesi, yorumlanması vb.) eşit oranda katkı sağlamışlardır.

* Dr. Öğr. Üyesi. Batman Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yeni Türk Dili Ana Bilim Dalı. Batman/Türkiye. emintugluk@gmail.com ORCID: 0000-0003-1866-5580

** Batman Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi. Batman/Türkiye. tubaozfidan@gmail.com ORCID: 0000-0002-8862-3426

---

the geography departments of universities, and the reasons for naming neighborhoods, boulevards, streets and streets are examined from political, sociological, economic and cultural perspectives.

The region where the province of Batman is located has hosted different civilizations, has an important position with its historical structures and cultural elements, which contains various geographical features. The province of Batman gained the status of a parish in 1947, and a municipal organization was established in Batman on November 2, 1955. It became a district in 1957 and a province on May 16, 1990. Batman province has five districts, namely Beşiri, Gercüş, Hasankeyf, Kozluk and Sason. Batman; it is adjacent to the provinces of Diyarbakır, Muş, Bitlis, Siirt and Mardin. Although the establishment of Batman province was recently, the geography where Batman province is located is accepted as the cradle of civilizations.

In this study, a total of 601 names, including 135 neighborhoods, 38 boulevards, 259 streets and 169 street names in Batman city center and Beşiri, Gercüş, Hasankeyf, Kozluk, Sason districts, were examined lexically-semantically and classified under 28 headings. The distribution of the identified neighborhood, boulevard, avenue and street names according to Batman center and districts is shown in a table under the headings. In addition, at the end of the study, the lexical-semantic distribution of districts, boulevards, avenues and street names of Batman city center and Beşiri, Gercüş, Hasankeyf, Kozluk, Sason districts are given in tables and graphics.

Keywords: Batman province, place name, Beşiri, Gercüş, Hasankeyf, Kozluk, Sason.

Giriş

İnsanların buldukları yere, mekâna ya da doğal yapılara ad vererek onları kendileri için özel hale getirme çabası “onomastik” yani ad bilimini ortaya çıkarmıştır. Sakaoglu, ad bilimini “Canlıların, nesnelere ve kavramların, kısacası çevremizde gördüğümüz ve algıladığımız her şeyin adıyla ilgilenen bilimin adı” (2001: 9) şeklinde ifade ederken Türkçe Sözlük ad bilimini “Dil biliminin adlar, özellikle kişi adları üzerinde duran ve onları köken bilgisi, tarihsel gelişim, dil ve kültür sorunları açısından inceleyen dalı” (2011: 27) şeklinde tanımlamaktadır. Ad bilimi genel olarak özel adları inceleyen bir bilim dalıdır. Ad biliminin kişi adlarını inceleyen bölümüne “atroponymie”, yer adlarını inceleyen bölümüne “toponymie”, dağ adlarını inceleyen bölümüne “oronymie”, su kaynaklarının adlarını inceleyen bölümüne “hydronymie” adı verilmektedir (Aksan 2020; Eren, 2018; Yavuz ve Şenel, 2013).

Yer adları ile ilgili çalışmalar incelendiğinde ad vermede genellikle o yerin coğrafyası, kültürü ve tarihî geçmişinin dikkate alındığı görülmüştür. Bu nedenle yer adları bir toplumun ya da bölgenin kültürü, coğrafyası, tarihî hakkında bilgi vermektedir.

Dil bilimciler ad bilimine genellikle anlamsal ve yapısal (Şahin, 2010) yaklaşımlarda bulunmuşlardır. Bununla birlikte yer adları incelemelerinde farklı sınıflandırmalar yapılmıştır. Başkan, *Türkiye Köy Adları Üzerine Bir Deneme* (1970); Aksan, *Anadolu Yer Adları Üzerine En Yeni Araştırmalar* (1974); Gülensoy, *Anadolu Yer Adlarına Genel Bir Bakış* (1998); Şahin, *Yeradiliminde Leksik-Semantik Sınıflandırma Meselesi* (2015) adlı çalışmalarında çeşitli sınıflandırma önerilerinde bulunmuşlardır ancak bu konuda bir birlik sağlanamamıştır.

Dil bilimciler *özel adı* farklı başlıklar altında ele almışlardır. Mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının incelendiği bazı çalışmalar genel olarak *toponimi* adı altında ele alınmakla birlikte kimi dil bilimciler mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının *urbanonim* başlığı altında değerlendirilmesinin daha doğru olacağını savunmuşlardır. “Podol'skaya, urbonimlerin, toponimin bir türü olup agoronim (şehir meydan ve pazar adları) ve hodonomilerin (cadde, sokak, hat, kıyı, vb. adları) de içinde bulunduğu şehir içindeki tüm topografik unsurların, müstakil bina adlarının, kentlikel adlarının özel adı olduğunu ifade etmektedir” (Padolskaya 1978: 154; akt. Şahin, 2021: 86). Yavuz ve Şenel, urbanonim terimi için “urbanonim (Latince urbanus ‘şehirlî, şehir sakini’ onim ‘ad’) yerleşim yeri içi, bölge adı” (2013: 2252) şeklinde bir tanımlamada bulunmaktadırlar. Şahin ise toponimi alanıyla iç içe bulunan urbonimi alanında müstakil çalışmaların henüz başlamadığını; iş yeri, sokak, mahalle ve semt adlandırmaları için makale düzeyinde çalışmaların olduğunu ancak bir yerleşim birimine ait adres niteliğindeki tüm adlandırmaları yani urbonimleri kapsayan bir çalışmanın olmadığını; buna bağlı olarak da Türk dilciliğinde urbonim ve urbonimi terimini karşılayacak bir terimin kullanılmadığını ifade edip urbonim için “kentlikadı” ve urbonimi için “kentlikadibilim” terimini önermektedir (2021: 87).

Türkiye’de dil bilimi alanında yapılan yer adları çalışmaları genellikle köy adları ile ilgilidir. Mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları konusunda yapılan çalışmalar ise daha çok üniversitelerin coğrafya bölümlerinde “şehirselle toponomi” adı altında yapılmakta olup bu çalışmalarda mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının verilme nedenleri siyasi, sosyolojik, ekonomik ve kültürel açılardan incelenmektedir.¹ Ayrıca mimarlık bölümlerinde de “şehirselle toponomi” konusunda yapılan çalışmalar bulunmaktadır (Asımgil, 2018; Güzel ve Yeşil, 2021).

Batman ilinin bulunduğu bölge tarihte “Elekhan” olarak anılmaktadır. Zaman içerisinde Elekhan halk dilinde “Elah” sonra da “İluh” olmuştur. İluh köyü, Siirt vilayetinin “Elmedine” kazasına bağlı olarak kayıtlara geçmiştir. Elmedine yerleşim birimi 1926-27 yıllarında bugünkü Batman Çayı’nın taşması nedeniyle haritadan silinmiş ve İluh köyü, Beşiri (Kobin) ilçesine bağlanmıştır. Batman ili 1947 yılında bucak statüsünü kazanmış, 2 Kasım 1955 yılında da Batman’da belediye teşkilatı kurulmuştur. 1957 yılında ilçe, 16 Mayıs 1990 yılında 3647 sayılı kararname ile il olmuştur (Tuncel, 1992: 201). Batman ilinin Beşiri, Gercüş, Hasankeyf, Kozluk ve Sason olmak üzere beş ilçesi bulunmaktadır. Batman; Diyarbakır, Muş, Bitlis, Siirt ve Mardin illeriyle komşudur.

Bu çalışmada Batman il merkezi ile Beşiri, Gercüş, Hasankeyf, Kozluk, Sason ilçelerinde bulunan ve Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünün web sayfasındaki bilgiler esas alınarak tespit edilen 135’i mahalle, 38’i bulvar, 259’u cadde ve 169’u sokak adı olmak üzere toplamda 601 ad, leksik-semantik açıdan incelenip 28 başlık altında sınıflandırılmıştır. Tespit edilen mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının Batman merkeze ve ilçelere göre dağılımı başlıklar altında tablo halinde gösterilmiştir. Ayrıca çalışmanın sonunda Batman il merkezi ile Beşiri, Gercüş, Hasankeyf, Kozluk, Sason ilçelerinin mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının leksik-semantik dağılımı, il ve ilçe merkezi bazlı tablo ve grafikler halinde verilmiştir.

1. Batman İli Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adlarının Leksik-Semantik Değerlendirilmesi

Batman ili mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlandırmalarında en çok kişi ad ve soyadı ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarından (149 ad) yararlanıldığı tespit edilmiştir. Kişi ad ve soyadı ile oluşturulmuş kentlik adlarında ulusal, yerel ve tarihî öneme sahip kişi ad ve soyadları ön plana çıkmaktadır. Kişi adları içerisinde en çok “Fatih” adı, soyadları içerisinde de en çok “Atatürk” soyadı kullanılmıştır.

“Atatürk” Batman ilinin Sason ilçesi hariç diğer ilçelerde özellikle cadde, bulvar ve sokak adı olarak kullanılmış, “Fatih” adı Beşiri, Gercüş, Kozluk ilçelerinde mahalle, cadde veya sokak adı olarak kullanılmıştır.

Ulusal kişi adlarında özellikle siyaset alanında varlık gösteren “Adnan Menderes, Turgut Özal, Recep Tayyip Erdoğan” gibi devlet adamlarının adlarının kullanıldığı tespit edilmiştir. Yerel kişi adlarında ise il merkezi veya ilçelerde bulunan vali, kaymakam, muhtar, esnaf, şehit vb. kişi adları çoğunlukla kullanılmıştır. Kişi ad ve soyadı ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlandırmalarında tarihî, yerel ve ulusal kişilerin kazandığı başarıları insanlara unutturmamak, onları isimleri ile yaşatmak amaçlanmıştır. kişi ad ve soyadı ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının Batman merkeze ve ilçelere göre dağılımı Tablo 1’de gösterilmiştir:

İl/İlçe	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sayı
Merkez	Abdulkadir Geylani Cad., Abdülcabbar Atakav Sok., Abdülrezzak Ceylan Cad., Ahmet Arif Bul., Ahmet Kaya Bul., Albert Einstein Sok., Aşık Veysel Bul., Atatürk Bul., Av. Sedat Özevin Cad., Av. Zekeriya Aydın Cad., Barış Manço Sok., Cevat Eyüp Taşman Cad., Dr. Yusuf Azizoğlu Cad., Edip Solmaz Bul., Eflatun Cad., Fadıl Teymur Cad., Fahrettin Yıldız Cad., Fatih Cad., Fatih Mah., Hamidiler Cad., İbni Sina Cad., İbrahim Hakkı Cad., İsmail Zemin Cad., Kazım Arıca Cad., Mahatma Gandhi Bul., Mehmet Sincar Cad., Mevlana Cad., Mimar Sinan Cad., Neşet Ertaş Cad., Nuri Altun Sok., Ömer Hayyam Cad., Ömer Muhtar Bul., Pir Sultan Cad., Selahattin Eyyübi Cad., Selahattin Nebioğlu Sok., Seyid Bilal Cad., Şehit Abdurrahman Çiftçi Sok., Şehit Cemil Turan Cad., Şehit Fadıl Baran Sok., Şehit Fethi Sekin Sok., Şehit Hüseyin Yalvaç Sok., Şehit İdris Solmaz Sok., Şehit Mehmet Ali Atılğan Sok., Şehit Süleyman Kaya Sok., Şehit Yusuf Erin Cad., Şerafettin Elçi Cad., Turgut Özal Bul., Veysel Karani Cad., Yaşar Kemal Cad., Yılmaz Güney Sok., Yunus Emre Cad., Ziya Gökalp Mah., Zübeyde Hanım Cad.	53
Beşiri	Abdullah Gül Cad., Adnan Menderes Cad., Ağaya Sok., Ahmet Yakut Sok., Atatürk Bul., Atatürk Cad., Atatürk Sok., Akın Cad., Akın Sok., Bağdu Mah., Behrem Yoğun Mah., Botsalı Cad., Botsalı Sok., Bozkurt Cad., Bülent Arınç Cad., Eyüp Sultan Sok., Fakiya Teyra Cad., Fatih Cad., Fatih Sok., Fevzi Çakmak Cad., İbni Sina Cad., Karabulut Bul., Karabulut Cad., Kıyanç Mah., Mehmet Akif Ersoy Sok., Mehmet Sincar Cad., Mehmet Şimşek Cad., Mehmet Yatkın Mah., Mevlana Cad., Mimar Sinan Cad., Mustafa Yemlihalıoğlu Cad., Namık Kemal Cad., Recep Tayyip Erdoğan Cad., Sait Karabulut Cad., Selmanı Farisi Cad., Şehit Komando Er Oktay Demiryürek Sok., Taşkiran Cad., Taşkiran Sok., Tevfik Aparı Cad., Turgut Özal Cad., Turgut Özal Mah., Yaşar Kemal Bul., Yunus Emre Cad., Zübeyde Hanım Cad., Zübeyde Hanım Sok.	45

Gercüş	Atatürk Bul., Atatürk Sok., Fatih Cad., Faysal Ertuğrul Cad., Hamidiye Cad., Kazım Koyuncu Bul., Mehmet Akif Ersoy Cad., Mehmet Ali Eriman Sok., Mehmet Nuri Kaya Cad., Şehit Abdülkadir Altunay Cad., Şehit Faysal Ertuğrul Cad., Şehit Musa Ertuğrul Cad., Şehit Musa Ertuğrul Sok., Şehit Şükrü Oğuz Cad., Vali Haluk İmga Cad.	15
Hasankeyf	Alaaddini Heskifi Cad., Atatürk Cad., El Cezeri Cad., El Cezeri Sok., Eyyubi Mah., İmam Abdullah Cad., İsmail Zemin Cad., İsmail Zemin Sok., Mehmet Başaran Cad., Mehmet Başaran Sok., Recep Tayyip Erdoğan Bul., Recep Tayyip Erdoğan Sok., Selahattin Eyyübi Cad., Sultan Süleyman Eyyübi Cad., Şeyh Ali Cad., Şeyh Ali Sok., Şeyh Sevinç Bul., Yeni Atatürk Bul.	18
Kozluk	Adnan Menderes Mah., Atatürk Cad., Çetin Emeç Cad., Doktor Berat Kıran Cad., Fatih Cad., Fatih Sultan Cad., İnönü Cad., İnönü Sok., Kanuni Cad., Selahattini Eyyübi Mah., Şehit Şenay Aybuke Cad., Turgut Özal Mah., Yunus Emre Cad., Yusuf Azizoğlu Cad., Zübeyde Hanım Cad.	15
Sason	Aykut Ozan Mah., Haluk İmga Cad., Mehmet Akif Mah.	3

Tablo 1: Kişi ad ve soyadı ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının il merkezi ve ilçelere dağılımı.

Bitki ve bitki unsurlarının adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları (41 ad) Batman merkez ile Hasankeyf ve Kozluk ilçelerinde kullanılmıştır. Bitki adları; mahalle, bulvar, cadde ve sokak adı olarak en çok Batman merkezde (34 ad) kullanılmıştır. Bitki ve bitki unsurlarının mahalle, bulvar, cadde ve sokak adı olarak verilmesinde Batman merkez ile ilçelerde bazı farklılıklar görülmektedir. Batman merkezde bitki adı olarak defne, gül, karanfil, menekşe gibi çiçek adlarının kullanıldığı tespit edilmiştir. Hasankeyf ve Kozluk ilçelerinde ise çiçek adları hiç kullanılmamış, ilçelerde yaygın olarak bulunan asma, çınar, kavak gibi bitki veya ağaç türlerinin adları kullanılmıştır. Bitki ve bitki unsurlarının adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının Batman merkeze ve ilçelere göre dağılımı Tablo 2’de gösterilmiştir:

İl/ilçe	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sayı
Merkez	Açelya Sok., Akasya Cad., Asma Sok., Başak Cad., Birgül Sok., Burçak Sok., Çamlıbel Cad., Çamlıca Mah., Çınar Cad., Çiğdem Cad., Defne Cad., Gelincik Sok., Gül Sok., Gülbahar Sok., Gülistan Cad., Gültepe Mah., Karanfil Cad., Kardelen Cad., Kardelen Mah., Kekik Sok., Lavanta Sok., Menekşe Cad., Mimosza Cad., Nar Çiçeği Sok., Nergis Cad., Nilüfer Cad., Palmiye Cad., Papatya Cad., Reyhan Bul., Rıhan Cad., Susam Sok., Yasemin Cad., Yonca Sok., Zambak Cad.	34
Hasankeyf	Asmalı Sok.	1
Kozluk	Ağaçlık Cad., Ağaçlık Mah., Çınar Sok., Kavaklı Mah., Yapraklı Cad., Yapraklı Mah.	6

Tablo 2: Bitki ve bitki unsurlarının adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının il merkezi ve ilçelere dağılımı.

Kavram adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları (37 ad) Batman merkez ile Beşiri, Gercüş, Hasankeyf, Kozluk ve Sason ilçelerinde kullanılmıştır. Batman merkez ve ilçelerin tümünde en çok “cumhuriyet” kavramı kullanılmıştır. Devletin yönetim şeklinin mahalle, bulvar, cadde ve sokak adı olarak kullanılması, bu kavrama verilen değer gösterilmesi açısından önemlidir. Sosyal hayatın içerisinde sürekli iç içe olduğumuz mahalle, bulvar, cadde ve sokaklara cumhuriyet adının verilmesiyle millî bilincin arttırılmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır. Ayrıca bir milletin devlet olma yolunda verdiği mücadele sonucunda kazandığı kavramlardan olan “istiklal, millî egemenlik, hürriyet” de adlandırmada kullanılan diğer kavramlardır. Batman ili mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarına verilen kavram adları incelendiğinde genel olarak insanda olumlu duygular uyandıran, evrensel değerleri hatırlatan, millî ve manevi duyguları çağrıştıran kavramların kullanıldığı görülmektedir. Kavram adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının Batman merkeze ve ilçelere göre dağılımı Tablo 3’te gösterilmiştir:

İl/İlçe	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sayı
Merkez	Barış Bul., Cumhuriyet Bul., Cumhuriyet Mah., Demokrasi Bul., Emek Bul., Hasret Sok., Hoşgörü Cad., Huzur Mah., Hürriyet Mah., İstikbal Cad., Millî Egemenlik Bul., Özgürlük Bul., Sevda Sok., Sevgi Cad., Vatan Cad., Zafer Cad.	16
Beşiri	Barış Bul., Cumhuriyet Cad., Cumhuriyet Mah., Cumhuriyet Sok., Eğitim Cad., İstiklal Cad., Millî Egemenlik Mah.	7
Gercüş	Barış Cad., Cumhuriyet Cad., Cumhuriyet Sok.	3
Hasankeyf	Cumhuriyet Cad.	1
Kozluk	Cumhuriyet Cad., Emek Cad., Güven Sok., Huzur Cad., Hürriyet Cad.	5
Sason	Barış Mah., Cumhuriyet Cad., Emek Mah., Kurtuluş Mah., Zafer Mah.	5

Tablo 3: Kavram adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının il merkezi ve ilçelere dağılımı.

Kurum ve kuruluş adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları (34 ad) Batman merkez ile Beşiri, Gercüş, Hasankeyf, Kozluk ve Sason ilçelerinde kullanılmıştır. Batman merkezde Batman Üniversitesi, TPAO (Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı) vb. kurum ve kuruluş adları bulvar, cadde ve sokak adı olarak kullanılmıştır. Bu kurumlardan TPAO Batman'ın il olmasında önemli bir rol oynamıştır. Batman, Siirt iline bağlı bir kasaba iken Raman Dağı'nda bulunan petrol sayesinde ekonomik anlamda hızla gelişme sağlamıştır (Biçim, 2020: 247-263). Bunun sonucunda bölgede kurulan TPAO Batman'ın sadece ekonomisine değil sosyal hayatına da etki ederek şehirleşme hızının artmasına katkıda bulunmuştur. Batman için önemli olan bu kurumun özellikle Batman merkezde bulvar ve sokak adı olarak kullanıldığı görülmektedir. Kurum ve kuruluş adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının Batman merkeze ve ilçelere göre dağılımı Tablo 4'te gösterilmiştir:

İl/İlçe	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sayı
Merkez	Batman Üniversitesi Bul., Bayındır Mah., Havaalanı Sok., İstasyon Cad., Mezbahane Cad., Petrol İş Cad., Sağlık Mah., Stad Cad., TPAO Bul., TPAO Cad., Üniversite Cad.	11
Beşiri	Cezaevi Cad., Hastane Cad., Kızılay Cad., Kızılay Sok., Petrol Ofisi Cad., Sağlık Cad., Sağlık Sok., YİBO Cad.	8
Gercüş	Hükümet Cad.	1
Hasankeyf	Belediye Sok., Müze Cad., Sağlık Sok.	3
Kozluk	Cezaevi Cad., Emniyet Cad., Hükümet Cad., Lise Cad.	4
Sason	Emniyet Sok., Hastane Sok., Lise Cad., Okul Cad., Sağlık Cad., Tekel Cad., Üniversite Sok.	7

Tablo 4: Kurum ve kuruluş adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının il merkezi ve ilçelere dağılımı.

Bir yerleşim alanının adı ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları (32 ad) Batman merkez ile Beşiri, Gercüş, Hasankeyf, Kozluk ve Sason ilçelerinin tamamında kullanılmıştır. Bu adlandırmalarda çoğunlukla Batman ili ve çevresindeki yer adlarından yararlanılmıştır. Batman merkezde Batman'ın eski adı olan "İluh" adının cadde ve mahalle adı olarak kullanıldığı, Beşiri, Gercüş, Hasankeyf, Kozluk ve Sason ilçelerinde ise "İluh" adının kullanılmadığı daha çok "Batman" adının bulvar, cadde ve sokak adı olarak kullanıldığı görülmüştür. Ayrıca Batman ili sınırları içerisinde bulunan "Hasankeyf, Sason" adları sadece Batman merkezde kullanılmıştır. Batman ili çevresinde bulunan "Diyarbakır" Beşiri ve Kozluk'ta, "Cizre" Batman merkez'de, "Siirt" Beşiri'de, "Mardin" Gercüş'te kentlik adı olarak kullanılmıştır. Bir yerleşim alanının adı ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının Batman merkeze ve ilçelere göre dağılımı Tablo 5'te gösterilmiştir:

İl/İlçe	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sayı
Merkez	Anadolu Sok., Asya Cad., Cizre Bul., Gap Mah., Girbereşik Mah., Harran Cad., Hasankeyf Sok., İluh Cad., İluh Mah., İrmi Mah., İstanbul Cad., Korik Cad., Korik Mah., Mezopotamya Cad., Sason Cad., Segirkan Mah.	16
Beşiri	Batman Bul., Batman Siirt Cad., Batman Sok., Bosna Sok., Diyarbakır Cad., İstanbul Cad., Kobin Mah., Kurtalan Bul., Kurtalan Sok., Siirt Cad.	10
Gercüş	Batman Cad., Batman Sok., Mardin Çevre Bul.	3
Hasankeyf	Batman Bul.	1
Kozluk	Eski Diyarbakır Cad.	1
Sason	Batman Bul.	1

Tablo 5: Bir yerleşim alanının adı ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının il merkezi ve ilçelere dağılımı.

Tanımlayıcı adlardan oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları (30 ad) Batman merkez ile Beşiri, Gercüş, Hasankeyf, Kozluk ve Sason ilçelerinde mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlandırmalarında kullanılmıştır. Bu adların verilmesinde sıfat veya sıfat tamlamalarından yararlanılmıştır. Adlandırmalarda en fazla kullanılan adın “yeni” sıfatı olduğu görülmüştür. “Yeni” sıfatı tek başına bir sözcük veya birleşik isim şeklinde Batman merkez ve ilçelerde kentlik adı olarak kullanılmıştır. Şehirlerin ve ilçelerin büyümesi ile genişleyen yerlere ad olarak “yeni” sıfatının verildiği bilinmektedir. Batman ili mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlandırmalarında da yeni sıfatı en son kurulan ya da gelişen yerleşim alanı için kullanılmıştır. Batman merkezde “yenişehir”, Gercüş’te “yenice”, Kozluk’ta “yenimahalle”, Sason’da “yeni” adları buna örnek olarak gösterilebilir. Ayrıca Batman merkezde “yenimahalle” adı, biri Batman merkez diğeri Balpınar beldesine bağlı olarak iki mahalleye verilmiştir. Tanımlayıcı adlardan oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının Batman merkeze ve ilçelere göre dağılımı Tablo 6’da gösterilmiştir:

İl/İlçe	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sayı
Merkez	Aydın Sok., Aydınlıkevler Mah., Bahçelievler Mah., Bilge Sok., Doğru Sok., Gür Sok., Şirinevler Mah., Yeni Sok., Yeni Çağ Cad., Yeniköy Mah., Yenimahalle (Balpınar) Mah., Yenimahalle (Merkez) Mah., Yenişehir Mah.	13
Beşiri	Özgün Cad., Uğrak Cad.	2
Gercüş	Ana Cad., Çukurçeşme Mah., Garip Cad., Yenice Sok.	4
Hasankeyf	Bahçelievler Mah.	1
Kozluk	Eski Hal Sok., Küme Evler Sok., Yenimahalle Mah.	3
Sason	Demetevler Mah., Erdemli Mah., Şirinevler Mah., Uluğağaç Mezra Sok., Yeni Çakmak Sok., Yeni Mah., Yürekli Sok.	7

Tablo 6: Tanımlayıcı adlardan oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının il merkezi ve ilçelere dağılımı.

Yol adı ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları (25 ad) Batman merkez ile Beşiri, Gercüş, Kozluk ve Sason ilçelerinde kullanılmıştır. Yol adı ile yapılan adlandırmalarda Batman merkezde daha çok bir kurum veya yerleşim alanı adından yararlanıldığı görülürken Kozluk ve Sason ilçelerinde ise özellikle “Batman” adından yararlanılmıştır. Yol adı ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının Batman merkeze ve ilçelere göre dağılımı Tablo 7’de gösterilmiştir:

İl/İlçe	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sayı
Merkez	Güney-Batı Çevre Yolu Sok., Hait İç Yol Sok., Hasankeyf Yolu Sok., Hava Meydan Komutanlığı İç Yol Sok., İpek Yolu Cad., Külliyyet İç Yol Sok., Su Deposu Yolu Sok., Yeni Çevre Yolu Sok., Yeni Diyarbakır Çevre Yolu Cad., Yılanlı Yol Cad.	10
Beşiri	Tekağaç Köy Yolu Sok., Yeniöl Köy Yolu Sok.	2
Gercüş	Yeni Çevre Yolu Cad.	1
Kozluk	Aymaroyolu Sok., Bahçeli İpekyolu Cad., Batman Kozluk Yolu Cad., Bitlis-Silvan Karayolu Bul., İpekyolu Cad., İpekyolu Sok., Ortaçay Yolu Cad.	7
Sason	Batman Yolu Cad., Batman Yolu Sok., Köy Yolu Cad., Ray Yolu Cad., Sason Yolu Sok.	5

Tablo 7: Yol adı ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının il merkezi ve ilçelere dağılımı.

Yerin konumuna göre oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları (24 ad) Batman merkez ile Gercüş, Kozluk ve Sason ilçelerinde kullanılmıştır. Yön adlarından en fazla “baş” sözcüğü ile birleşik kelimeler “pınarbaşı, köprübaşı vb.” oluşturulmuştur. Ayrıca “pınarbaşı” adı Gercüş ilçe merkezinde ve Gercüş’e bağlı Kayapınar beldesinde olmak üzere iki defa, “karşıyaka” adı Sason ilçe merkezi ve Sason’a bağlı Yücebağ beldesinde olmak üzere iki defa kullanılmıştır. Yerin konumuna göre oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının Batman merkeze ve ilçelere göre dağılımı Tablo 8’de gösterilmiştir:

İl/İlçe	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sayı
Merkez	Batı Raman Sok., Güneykent Mah., Karşıyaka Mah., Pınarbaşı Mah.	4
Gercüş	Bağlarbaşı Mah., Pınarbaşı (Merkez) Mah., Pınarbaşı (Kayapınar) Mah., Yolağzı Mah.	4
Kozluk	Aşağı Güneşli Mah., Çaybaşı Mah., Köprübaşı Mah., Pınarbaşı Mah., Tepeüstü Mah., Yolaltı Mah., Yolüstü Mah., Yukarı Güneşli Mah., Yamaçlı Mah.	9
Sason	Aşağı Mah., Karşıyaka (Merkez) Mah., Karşıyaka (Yücebağ) Mah., Kayabaşı Mah., Orta Mah., Pınarbaşı Mah., Yukarı Mah.	7

Tablo 8: Yerin konumuna göre oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının il merkezi ve ilçelere dağılımı.

Coğrafi unsurların adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları (21 ad) Batman merkez ile ilçelerinin tamamında kullanılmıştır. Batman ilindeki köy ve mezra adları ya da coğrafi unsurlara verilen adlarda genel olarak içinde bulunulan coğrafyanın bitki örtüsü, bulunulan yörenin coğrafi özellikleri ve yöredeki geçim kaynaklarından yararlanılmıştır (Tuğluk ve Özfidan, 2022: 464-487). Ancak Batman mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarında coğrafi unsur adları az sayıda kullanılmıştır. Coğrafi unsurların adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının Batman merkeze ve ilçelere göre dağılımı Tablo 9’da gösterilmiştir:

İl/İlçe	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sayı
Merkez	Çağlayan Sok., Çamlitepe Mah., Çay Mah., Kıradağ Bul., Seyrantepe Mah., Toprak Sok.	6
Beşiri	Dere Cad., Dere Sok.	2
Gercüş	Pınar Cad.	1
Hasankeyf	Şelale Sok.	1
Kozluk	Gülpınar Mah., Karlıova Cad., Ova Cad., Tepe Cad., Tepe Sok., Tepecik Mah.	6
Sason	Gürpınar Mah., Koçkaya Mah., Koçkaya Sok., Tepe Mah., Yaylatepe Mah.	5

Tablo 9: Coğrafi unsurların adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının il merkezi ve ilçelere dağılımı.

Bilinen bir yerin adı ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları (16 ad) Batman merkez ile Beşiri, Hasankeyf, Kozluk ve Sason ilçelerinde kullanılmıştır. Bu adların verilisinde bulunulan yer için önemli olan bir yapının kentlik adı olarak kullanıldığı görülmektedir. Batman merkezde özellikle sokak adları verilirken genelde o yerde bulunan bir yapının adı “olimpik havuz, kafeler, marangozlar sitesi” vb.

kullanılmıştır. Batman'ın Sason ilçesindeki Sevek Mahallesi'nin adı o yörede bulunan ve doğal bir güzelliğe sahip olan Sevek Çeşmesi'nin adından gelmektedir. Yine Beşiri'de Hamam Sokağı'nın, Kozluk'ta Hamam Mahallesi'nin adları o yörelerde bulunan bir hamamdan dolayı verilmiştir. Bilinen bir yerin adı ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının Batman merkeze ve ilçelere göre dağılımı Tablo 10'da gösterilmiştir:

İl/İlçe	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sayı
Merkez	3. Ek Sanayi Sitesi Sok., Kafeler Sok., Konut Baraj Evleri Sok., Kültür Mah., Kristal Cad., Marangoz Sitesi Sok., Marangozlar Sitesi Sok., Memur-Sen (Toki) Sok., Olimpiyat Cad., Royal Villa Sok., Site Mah., Yeni Sanayi Sitesi Sok.	12
Beşiri	Hamam Sok.	1
Hasankeyf	Eski Değirmen Sok.	1
Kozluk	Hamam Mah.	1
Sason	Sevek Mah.	1

Tablo 10: Bilinen bir yerin adı ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının il merkezi ve ilçelere dağılımı.

Tarıma bağlı yer adları veya alan adlarından oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları (16 ad) Batman merkez ile ilçelerin tamamında kullanılmıştır. Tarıma bağlı yer adı olarak “bağ” sözcüğü en çok kullanılan adlardan olmakla birlikte, Kozluk ilçesinde “bahçe” sözcüğü cadde ve sokak adı olarak toplamda iki defa kullanılmış, Hasankeyf ilçesinde ise “bahçe” sözcüğü sokak adı olarak bir defa kullanılmıştır. Ayrıca “çarşı, meydan, pazar” gibi sözcükler de alan adı olarak kullanılmıştır. Tarıma bağlı yer adları veya alan adlarından oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının Batman merkeze ve ilçelere göre dağılımı Tablo 11’de gösterilmiştir:

İl/İlçe	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sayı
Merkez	Bağlar Mah., Bostan Cad., Çarşı Mah., Kayabağlar Cad., Meydan Mah., Pazaryeri Mah.	6
Beşiri	Bağlar Cad., Şehitlik Cad.	2
Gercüş	Bağcılar Cad.	1
Hasankeyf	Bahçe Sok.	1
Kozluk	Bahçeli Cad., Bahçeli Mah., Şehitlik Cad., Tarım Cad.	4
Sason	Ormancık Sok., Yücebağ Cad.	2

Tablo 11: Tarıma bağlı yer adları veya alan adlarından oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının il merkezi ve ilçelere dağılımı.

Coğrafi unsurların özel adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları (14 ad) Batman merkez ve Hasankeyf, Kozluk, Sason ilçelerinde kullanılmıştır. Coğrafi unsurların özel adları ile oluşturulmuş kentlik adlarının verilmesinde bir yer için önemli olan coğrafi bir unsurun özel adının kullanıldığı görülmektedir. Batman ili sınırları içerisinde veya çevresinde bulunan coğrafi unsurların özel adlarının “Dicle, Raman vb.” ağırlıklı olarak mahalle, cadde ve sokak adlandırılmalarında kullanıldığı görülmektedir. Batman merkezde “Raman” adı mahalle ve cadde adı olarak iki defa, Hasankeyf ilçesinde “Raman” adı mahalle adı olarak bir defa kullanılmıştır. Raman Dağı, Batman ili sınırları içerisinde bulunan ve Türkiye’de ilk defa petrolün bulunduğu yerdir. Raman Dağı’nda bulunan petrol, Batman ilinin sosyo ekonomik gelişimine katkı sağlamıştır. Batman’ın Hasankeyf ilçesinde ise “Dicle” adının ağırlıklı olarak mahalle ve sokak adlandırılmalarında kullanıldığı tespit edilmiştir. Dicle adı Dicle Nehri’nden gelmektedir. Dicle Nehri Hasankeyf’i iki yaka halinde ayırmaktadır. Bu nedenle Dicle, Hasankeyf için önemli bir coğrafi unsurdur. Diğer adı “Sason Dağları” olarak bilinen “Aydınlık Dağları” Sason’da mahalle ve sokak adı olarak kullanılmıştır. Coğrafi unsurların özel adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının Batman merkeze ve ilçelere göre dağılımı Tablo 12’de gösterilmiştir:

İl/İlçe	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sayı
Merkez	Cudi Mah., Dicle Cad., Fırat Cad., Garzan Cad., Mereto Cad., Raman Cad., Raman Mah.	7
Hasankeyf	Dicle Mah., Dicle Sok., Eski Dicle Sok., Raman Mah.	4
Kozluk	Değirmendere Mah.	1
Sason	Aydınlık Mah., Aydınlık Sok.	2

Tablo 12: Coğrafi unsurların özel adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının il merkezi ve ilçelere dağılımı.

Renk adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları (12 ad) Batman merkez ile Beşiri, Gercüş, Kozluk ve Sason ilçelerinde kullanılmıştır. Türkler tarih boyunca yer adlandırmalarında renk adlarını kullanmışlardır. Akar, “Bir yerleşim bölgesinin arazi durumu, bitki örtüsü ve iklim özelliklerinin renk unsurlarını kullanmada ön plana çıktığını” (Akar, 2006: 52) ifade etmektedir. Türkiye coğrafi özellikleri itibari ile çeşitlilik göstermektedir. Bu durum adlandırmalarda çeşitli renklerin kullanımını ortaya çıkarmıştır. Batman ilinde mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarına kentlik adı verilmesinde Batman merkezde “ak”, Beşiri’de “kara”; Gercüş, Kozluk ve Sason ilçelerinde ise “yeşil” rengi çoğunlukla kullanılmıştır. Gercüş, Kozluk ve Sason ilçelerinde yeşil renginin ağırlıklı kullanımı bitki örtüsünün renk adını etkilemesine örnektir. Renk adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının Batman merkeze ve ilçelere göre dağılımı Tablo 13’te gösterilmiştir:

İl/İlçe	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sayı
Merkez	Akay Sok., Aksu Sok., Akyürek Mah., Boz Sok., Yeşiltepe Mah.	5
Beşiri	Karaduman Mah.	1
Gercüş	Yeşilyurt Mah.	1
Kozluk	Yeşiltepe Mah.	1
Sason	Yeşilevler Mah., Yeşiller Mah., Yeşilova Mah., Yeşiltepe Mah.	4

Tablo 13: Renk adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının il merkezi ve ilçelere dağılımı.

Dinî inanışlarla ilgili adlandırmalardan oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları (12 ad) Batman merkez ile Beşiri, Hasankeyf ve Kozluk ilçelerinde kullanılmıştır. Batman ilindeki dinî kentlik adlandırmalarında yaygın olarak “cami, minare, seyitler” gibi sözcükler kullanılmıştır. Batman’ın Hasankeyf ilçesi, içerisinde pek çok tarihî yapıyı barındıran önemli bir bölge olup tarihî yapıları arasında camiler de dikkat çekmektedir. Hasankeyf için önemli bir dinî yapı olan cami ve minare adları sokak adlandırmalarında da kullanılmıştır. Dinî inanışlarla ilgili adlandırmalardan oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının Batman merkeze ve ilçelere göre dağılımı Tablo 14’te gösterilmiştir:

İl/İlçe	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sayı
Merkez	Cennet Cad., Seyitler Mah.	2
Beşiri	Cami Cad., Cami Sok., Uğrak Cami Cad.	3
Hasankeyf	Camiler Sok., Eski Minare Sok., Mezarlık Sok., Minare Dar Sok.	4
Kozluk	Hicret Cami Sok., İslam Cad., Seyitler Sok.	3

Tablo 14: Dinî inanışlarla ilgili adlandırmalardan oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının il merkezi ve ilçelere dağılımı.

Gök terimleri, hava olayları veya mevsimler ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları (11 ad) Batman merkez ile Sason ve Beşiri ilçesinde kullanılmıştır. “Yıldız” adı Sason ilçe merkezinde ve Sason’a bağlı Yücebağ beldesinde olmak üzere iki defa kullanılmıştır. Coğrafi unsurlar ile gök terimlerinin mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlandırmalarında genel olarak pek fazla kullanılmadığı görülmektedir. Çünkü hızla gelişen şehir ve ilçelerde coğrafi unsurların insan yaşamı üzerindeki etkisi azalmaktadır. Gök terimleri, hava olayları veya mevsimler ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının Batman merkeze ve ilçelere göre dağılımı Tablo 15’te gösterilmiştir:

İl/İlçe	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sayı
Merkez	Bahar Cad., Esin Sok., Gündoğdu Cad., Güneş Cad., Hilal Mah., Samanyolu Cad., Şafak Mah., Yağmur Sok.	8
Beşiri	Güneş Sok.	1
Sason	Yıldız (Merkez) Mah., Yıldız (Yücebağ) Mah.	2

Tablo 15: Gök terimleri, hava olaylar veya mevsimler ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının il merkezi ve ilçelere dağılımı.

Unvan adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları (10 ad) Batman merkez ile Kozluk ve Sason ilçelerinde kullanılmıştır. Kozluk ilçesinde unvan adı olarak daha çok “ağa, bey, paşa” gibi unvanlar kullanılmıştır. Kozluk ilçesinde Şemdinağa Mahallesi’nde Şemdinağa isimli bir kişinin türbesi bulunmaktadır. Hıdırbey Caddesi’nin adı ise Hıdır Bey Camisi’nden gelmektedir. Bu cami 1512 yılında Sason ve Hazo (Kozluk) Beyi Ebubekir Roşki’nin oğlu Hızır Bey tarafından yaptırılmıştır (Ünal, 1982: 81-88). Ayrıca Batman merkez ile Kozluk ilçesinde “komando” unvanı mahalle ve cadde adı olarak kullanılmıştır. Unvan adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının Batman merkeze ve ilçelere göre dağılımı Tablo 16’da gösterilmiştir:

İl/İlçe	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sayı
Merkez	Kıbrıs Şehitleri Bul., Komando Cad., Ustalar Sok.	3
Kozluk	Hıdırbey Cad., İslambey Cad., İslambey Mah., Kemalpaşa Mah., Komando Mah., Şemdinağa Mah.	6
Sason	Hatip Cad.	1

Tablo 16: Unvan adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının il merkezi ve ilçelere dağılımı.

Tarihî nitelikteki yapı veya yapıt adlarından oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları (8 ad) Batman merkez ile Beşiri, Hasankeyf ve Kozluk ilçelerinde kullanılmıştır. Batman’ın Hasankeyf ve Kozluk ilçesi tarihî açıdan eski yerleşim yerleri olup bu ilçelerde tarihî ad olarak “kale” adının kullanımı dikkat çekmektedir. Hasankeyf tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Bu nedenle ilçede yaşamış medeniyetlerin izlerine rastlamak mümkündür. İlçede ayakta kalan yapılardan biri olan Hasankeyf Kalesi Roma İmparatorluğunca askeri üs olarak kullanılmış, daha sonraları da yerleşim yeri olarak varlığını sürdürmüştür. Kozluk ilçesi de Hasankeyf gibi tarihî geçmişi olan, çeşitli medeniyetlerin yaşadığı bir yerdir. Tarihî yapılar içerisinde bulunan “Hazo Kalesi, Rabat Kalesi, Kandil Kalesi, Yıldız Kalesi” bölge için önemli yapılardır (Boran, 2010: 23-36). Tarihî yapı adlarından olan “kale” Hasankeyf ilçesinde mahalle, cadde ve sokak adı olarak 3 defa, Kozluk ilçesinde mahalle adı olarak 1 defa kullanılmıştır. Tarihî nitelikteki yapı veya yapıt adlarından oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının Batman merkeze ve ilçelere göre dağılımı Tablo 17’de gösterilmiştir:

İl/İlçe	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sayı
Merkez	Saray Bul.	1
Beşiri	Köprü Sok.	1
Hasankeyf	Burç Sok., Kale Cad., Kale Mah., Kale Sok., Kasır Sok.	5
Kozluk	Kale Mah.	1

Tablo 17: Tarihî nitelikteki yapı veya yapıt adlarından oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının il merkezi ve ilçelere dağılımı.

Meslek adlarından oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları (8 ad) Batman merkez ile Beşiri ve Gercüş ilçelerinde kullanılmıştır. Meslek adı olarak “balıkçı, çiftçi, oduncu” gibi adlar Batman ili mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlandırmalarında kullanılmıştır. Ayrıca meslek adlarının mahalle, bulvar, cadde ve sokak adı olarak kullanılmasında geçmiş dönemlerde geçim kaynağı olarak kullanılmış ancak günümüzde az tercih edilen mesleklerden de yararlanılmıştır. Batman merkezde “beşikçi” adının cadde adı olarak, Gercüş ilçesinde “taşçı” adının sokak adı olarak kullanılması bu duruma örnek olarak verilebilir. Meslek adlarından oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının Batman merkeze ve ilçelere göre

dağılımı Tablo 18’de gösterilmiştir:

İl/İlçe	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sayı
Merkez	Balıkçılar Cad., Beşikçi Cad., Oduncular Cad., Pamukçular Cad., Toptancılar Cad.	5
Beşiri	Ayrancı Cad., Çiftçiler Cad.	2
Gercüş	Taşçı Sok.	1

Tablo 18: Meslek adlarından oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının il merkezi ve ilçelere dağılımı.

Hayvan adlarından oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde, ve sokak adları (7 ad) sadece Batman merkezde kullanılmıştır. Batman ilinde hayvan adlarıyla oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlandırmalarında genellikle “florya, kırlangıç, kumru, serçe” gibi kuş türlerinin adlarından yararlanıldığı görülmüştür. Hayvan adlarından oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde, ve sokak adlarının dağılımı Tablo 19’da gösterilmiştir:

İl/İlçe	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sayı
Merkez	Arı Cad., Ceylan Cad., Florya Sok., Kırlangıç Sok., Kumru Cad., Mercan Cad., Serçe Sok.	7

Tablo 19: Hayvan adlarından oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının dağılımı.

Maden veya değerli taşların adı ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları (5 ad) sadece Batman merkezde kullanılmıştır. Petrol, Batman’ın hem ekonomik hem de kültürel anlamda gelişmesini sağlayan önemli bir madendir. Raman’da bulunan petrol sayesinde bölge hızla şehirleşmeye başlamış, iş imkânları artarak halkın refah seviyesi yükselmiştir. Batman ili için bu denli önemli olan “petrol” adı, Batman’da pek çok iş yeri veya sosyal tesise verilmiştir. Bu durum Batman ili mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarına da yansımıştır. Batman merkezde mahalle ve cadde adlandırmalarında kullanılan “petrol” adı Batman’ın ilçelerinde mahalle, bulvar, cadde veya sokak adı olarak kullanılmamıştır. Bu durum petrolün il merkezinde sosyal hayatı etkilediği kadar ilçeleri etkilemediğini göstermektedir. Maden veya değerli taşların adı ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının dağılımı Tablo 20’de gösterilmiştir:

İl	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sayı
Merkez	Demiryolu Cad., Petrol Cad., Petrol Mah., Petrolkent Mah., Yakut Cad.	5

Tablo 20: Maden veya değerli taşların adı ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının dağılımı.

Edebiyat ile ilgili terimlerden oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları (5 ad) sadece Batman merkezde kullanılmıştır. Edebiyat ile ilgili terimleri içerisinde bulunduran bu başlık altında “destan, masal, öykü” gibi edebî tür adları ile “sanat, yazar” gibi edebiyat ile ilgili kavramlar cadde veya sokak adı olarak kullanılmıştır. Batman’ın ilçelerinde ise edebî tür ve kavramların kentlik adı olarak kullanılmadığı görülmektedir. Edebiyat ile ilgili terimlerden oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının dağılımı Tablo 21’de gösterilmiştir:

İl	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sayı
Merkez	Destan Cad., Masal Sok., Öykü Sok., Sanat Cad., Yazar Sok.	5

Tablo 21: Edebiyat ile ilgili terimlerden oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının dağılımı.

Önemli bir tarih, bayram veya muharebe adıyla oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları (4 ad) Batman merkez ile Kozluk ve Sason ilçesinde kullanılmıştır. Bu başlık altında Batman merkezde Cumhuriyet’in yıl dönümü olan “80. Yıl” cadde adı olarak, 19 Mayıs Atatürk’ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı “19 Mayıs” mahalle adı olarak kullanılmıştır. 30 Ağustos 1922’de Türk ordusunun zaferi ile sonuçlanan Dumlupınar Meydan Muharebesi “Dumlupınar” Sason’da mahalle adı olarak 2016 yılında darbe girişimine karşı mücadelenin verildiği gün olan “15 Temmuz” Kozluk’ta cadde adı olarak kullanılmıştır. Önemli bir tarih, bayram veya muharebe adıyla oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının

Batman merkeze ve ilçelere göre dağılımı Tablo 22’de gösterilmiştir:

İl/İlçe	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sayı
Merkez	19 Mayıs Mah., 80. Yıl Cad.	2
Kozluk	15 Temmuz Şehitler Cad.	1
Sason	Dumlupınar Mah.	1

Tablo 22: Önemli bir tarih, bayram veya muharebe adıyla oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının il merkezi ve ilçelere dağılımı.

Meyve adlarından oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları (4 ad) Batman merkez ile Kozluk ilçesinde kullanılmıştır. Batman merkezde “badem, elma”, Kozluk ilçesinde ise “ceviz, karpuz” kullanılan meyve adlarıdır. Batman ilinin Sason ilçesi çileğiyle meşhurdur. Ancak “çilek” adının Sason’da mahalle, bulvar, cadde veya sokak adı olarak kullanılmadığı görülmüştür. Meyve adlarından oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının Batman merkeze ve ilçelere göre dağılımı Tablo 23’te gösterilmiştir:

İl/İlçe	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sayı
Merkez	Badem Sok., Elma Sok.	2
Kozluk	Cevizlik Cad., Karpuzlu Mah.	2

Tablo 23: Meyve adlarından oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının il merkezi ve ilçelere dağılımı.

Sayı adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları (4 ad) Batman merkez ile Kozluk ve Sason ilçelerinde kullanılmıştır. Batman merkez, Kozluk ve Sason’da “beşevler” mahalle adı olarak kullanılmıştır. Sayı adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının Batman merkeze ve ilçelere göre dağılımı Tablo 24’te gösterilmiştir:

İl/İlçe	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sayı
Merkez	Beşevler Mah.	1
Kozluk	Beşevler Mah.	1
Sason	Beşevler Mah., Tekevler Mah.	2

Tablo 24: Sayı adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının il merkezi ve ilçelere dağılımı.

Devlet adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları (2 ad) sadece Hasankeyf ilçesinde kullanılmıştır. Hasankeyf ilçesinde “Akkoyun, Artuklu” adları cadde adı olarak kullanılmıştır. Akkoyun ve Artuklu adlarının sadece bu ilçede kullanılmasının nedeni Hasankeyf’in bu medeniyetlere ev sahipliği yapmış olmasıdır. Hasankeyf’in yerleşim yeri olarak ilk defa ne zaman kurulduğu kesin olarak bilinmemektedir. Ancak Anadolu’ya geçiş yolu üzerinde ve Dicle Nehri’nin kenarında kurulmuş olması nedeniyle tarih boyunca stratejik bir öneme sahip olmuştur. Hasankeyf İslamiyet’ten önce Roma İmparatorluğu, Bizans ve Sasanilerin İslamiyet’ten sonra ise Emeviler, Abbasiler, Hamdaniler, Mervaniler, Artuklular, Akkoyunlular ve Osmanlıların egemenliğine girmiştir. Hasankeyf 1102 yılında Artuklular tarafından ele geçirilmiş ve Artuklulara başkentlik yapmıştır. Bu dönemde korunaklı bir kale görünümünden şehir haline getirilmiştir. 1462 yılında Akkoyunlu topraklarına katılmış ve son olarak Osmanlılar tarafından ele geçirilmiştir (Oğuzoğlu, 1997: 366). Dolayısıyla böylesine önemli bir bölgede egemenlik süren devletlerin adları mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarına da yansımıştır. Devlet adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının dağılımı Tablo 25’te gösterilmiştir:

İlçe	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sayı
Hasankeyf	Akkoyunlu Cad., Artuklu Cad.	2

Tablo 25: Devlet adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının dağılımı.

Yiyecek adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları (1 ad) sadece Batman merkezde kullanılmıştır. Yiyecek adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının dağılımı Tablo 26'da gösterilmiştir:

İl	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sayı
Merkez	Bal Sok.	1

Tablo 26: Yiyecek adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının dağılımı.

Araç gereç adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları (1 ad) sadece Batman merkezde kullanılmıştır. Araç gereç adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının dağılımı Tablo 27'de gösterilmiştir:

İl	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sayı
Merkez	Yelken Sok.	1

Tablo 27: Araç gereç adları ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının dağılımı.

Diğer mahalle, bulvar, cadde ve sokak adları (68 ad) Batman merkez ile Beşiri, Hasankeyf, Kozluk ve Sason ilçelerinde kullanılmıştır. Diğer mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının Batman merkeze ve ilçelere göre dağılımı Tablo 28'de gösterilmiştir:

İl/İlçe	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sayı
Merkez	Adar Cad., Aydınlar Cad., Baran Cad., Belde Mah., Berfin Cad., Berivan Cad., Beybun Cad., Can Cad., Çağdaş Bul., Divan Cad., Diyar Cad., Doğuş Cad., Dostlar Cad., Elif Sok., Felek Cad., Gönül Cad., Halef Sok., İnsan Hakları Bul., İpek Sok., Kervan Cad., Kısmet Mah., Mehtap Cad., Nupelda Cad., Ozanlar Cad., Sahra Sok., Serhat Cad., Seyran Cad., Solin Cad., Sosın Cad., Tilmerc Mah., Yaşam Cad.	31
Beşiri	Aras Sok., Aydınlık Sok., Azadi Sok., Azat Cad., Bilir Cad., Uğurca Cad., Uğurca Sok., Yokuş Sok.	8
Hasankeyf	Bilinmeyen Sok., Kültür Mah., Saha Sok., Salhiye Sok., Tarıke Sok.	5
Kozluk	Armağan Cad., Aydınlar Cad., Dale Sok., Serçem Cad.	4
Sason	Anta Sok., Bedo Sok., Bilinmeyen Sok., Binekli Mah., Binekli Sok., Gazamuso Sok., Gonamuso Sok., Göçbeyli Sok., Günlüce Mah., Günlüce Sok., Havlık Sok., Haydar Mah., Ketta Sok., Koram Cad., Koram Sok., Oyaca Sok., Tathıca Sok., Tekinler Cad., Tekinler Mah., Yumruca Sok.	20

Tablo 28: Diğer mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının il merkezi ve ilçelere dağılımı.

2. Batman İli Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adlarına Ait Leksik-Semantik Tablo ve Grafikler

2.1. Batman Merkez Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adlarına Ait Tablo ve Grafik

Leksik-Semantik Sınıflandırma	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları
	Abdulkadir Geylani Cad.
	Abdülcabbar Atakav Sok.
	Abdülrezzak Ceylan Cad.
	Ahmet Arif Bul.
	Ahmet Kaya Bul.
	Albert Einstein Sok.
	Aşık Veysel Bul.
	Atatürk Bul.
	Av. Sedat Özevin Cad.
	Av. Zekeriya Aydın Cad.
	Barış Manço Sok.
	Cevat Eyüp Taşman Cad.
	Dr. Yusuf Azizoğlu Cad.
	Edip Solmaz Bul.
	Eflatun Cad.
	Fadıl Teymur Cad.
	Fahrettin Yıldız Cad.
	Fatih Cad.
	Fatih Mah.
	Hamidiler Cad.
	İbni Sina Cad.
	İbrahim Hakkı Cad.
	İsmail Zemin Cad.
	Kazım Arıca Cad.
	Mahatma Gandhi Bul.
	Mehmet Sincar Cad.
	Mevlana Cad.
	Mimar Sinan Cad.
	Neşet Ertaş Cad.
	Nuri Altun Sok.
	Ömer Hayyam Cad.
	Ömer Muhtar Bul.
	Pir Sultan Cad.
	Selahattin Eyyübi Cad.
	Selahattin Nebioğlu Sok.
	Seyid Bilal Cad.
	Şehit Abdurrahman Çiftçi Sok.
	Şehit Cemil Turan Cad.
	Şehit Fadıl Baran Sok.
	Şehit Fethi Sekin Sok.
	Şehit Hüseyin Yalvaç Sok.
	Şehit İdris Solmaz Sok.
	Şehit Mehmet Ali Atılğan Sok.

Kişi Ad ve Soyadı ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları

	Şehit Süleyman Kaya Sok.
	Şehit Yusuf Erin Cad.
	Şerafettin Elçi Cad.
	Turgut Özal Bul.
	Veysel Karani Cad.
	Yaşar Kemal Cad.
	Yılmaz Güney Sok.
	Yunus Emre Cad.
	Ziya Gökalp Mah.
	Zübeyde Hanım Cad.
Bitki ve Bitki Unsurlarının Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Açelya Sok.
	Akasya Cad.
	Asma Sok.
	Başak Cad.
	Birgül Sok.
	Burçak Sok.
	Çamlıbel Cad.
	Çamlıca Mah.
	Çınar Cad.
	Çiğdem Cad.
	Defne Cad.
	Gelincik Sok.
	Gül Sok.
	Gülbahar Sok.
	Gülistan Cad.
	Gültepe Mah.
	Karanfil Cad.
	Kardelen Cad.
	Kardelen Mah.
	Kekik Sok.
	Lavanta Sok.
	Menekşe Cad.
	Mimoza Cad.
	Nar Çiçeği Sok.
	Nergis Cad.
	Nilüfer Cad.
	Palmiye Cad.
	Papatya Cad.
	Reyhan Bul.
	Rıhan Cad.
	Susam Sok.
	Yasemin Cad.
Yonca Sok.	
Zambak Cad.	
	Barış Bul.
	Cumhuriyet Bul.
	Cumhuriyet Mah.

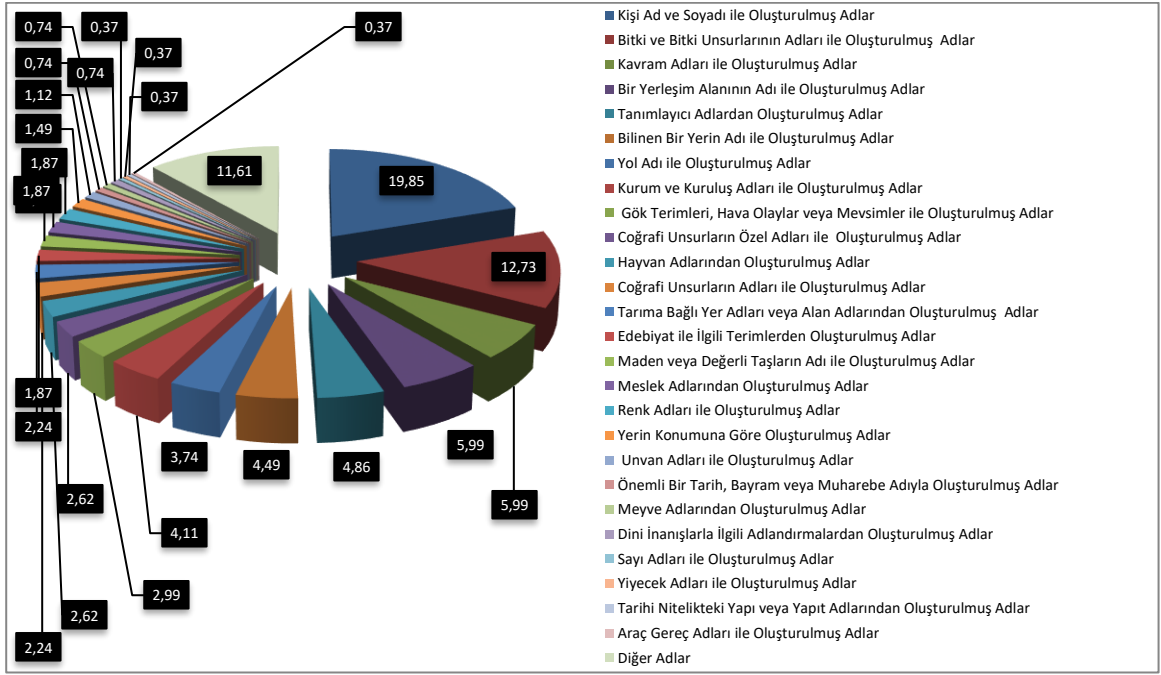
Kavram Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Demokrasi Bul.
	Emek Bul.
	Hasret Sok.
	Hoşgörü Cad.
	Huzur Mah.
	Hürriyet Mah.
	İstikbal Cad.
	MilliEgemenlik Bul.
	Özgürlük Bul.
	Sevda Sok.
	Sevgi Cad.
	Vatan Cad.
	Zafer Cad.
	Bir Yerleşim Alanının Adı ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları
Asya Cad.	
Cizre Bul.	
Gap Mah.	
Girbereşik Mah.	
Harran Cad.	
Hasankeyf Sok.	
İluh Cad.	
İluh Mah.	
İrmi Mah.	
İstanbul Cad.	
Korik Cad.	
Korik Mah.	
Mezopotamya Cad.	
Sason Cad.	
Segirkan Mah.	
Tanımlayıcı Adlardan Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Aydın Sok.
	Aydınlıkevler Mah.
	Bahçelievler Mah.
	Bilge Sok.
	Doğru Sok.
	Gür Sok.
	Şirinevler Mah.
	Yeni Sok.
	Yeni Çağ Cad.
	Yeniköy Mah.
	Yenimahalle (Balpınar) Mah.
	Yenimahalle (Merkez) Mah.
	Yenişehir Mah.
	
Kafeler Sok.	
Konut Baraj Evleri Sok.	
Kültür Mah.	
Kristal Cad.	

Bilinen Bir Yerin Adı ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Marangoz Sitesi Sok.
	Marangozlar Sitesi Sok.
	Memur-Sen (Toki) Sok.
	Olimpiyat Cad.
	Royal Villa Sok.
	Site Mah.
	Yeni Sanayi Sitesi Sok.
Yol Adı ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Güney-Batı Çevre Yolu Sok.
	Hait İç Yol Sok.
	Hasankeyf Yolu Sok.
	Hava Meydan Komutanlığı İç Yol Sok.
	İpek Yolu Cad.
	Külliyet İç Yol Sok.
	Su Deposu Yolu Sok.
	Yeni Çevre Yolu Sok.
	Yeni Diyarbakır Çevre Yolu Cad.
	Yılanlı Yol Cad.
Kurum ve Kuruluş Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Batman Üniversitesi Bul.
	Bayındır Mah.
	Havaalanı Sok.
	İstasyon Cad.
	Mezbahane Cad.
	Petrol İş Cad.
	Sağlık Mah.
	Stad Cad.
	TPAO Bul.
	TPAO Cad.
Üniversite Cad.	
Gök Terimleri, Hava Olaylar veya Mevsimler ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Bahar Cad.
	Esin Sok.
	Gündoğdu Cad.
	Güneş Cad.
	Hilal Mah.
	Samanyolu Cad.
	Şafak Mah.
Yağmur Sok.	
Coğrafi Unsurların Özel Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Cudi Mah.
	Dicle Cad.
	Fırat Cad.
	Garzan Cad.
	Mereto Cad.
	Raman Cad.
	Raman Mah.
Hayvan Adlarından Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Arı Cad.
	Ceylan Cad.
	Florya Sok.
	Kırlangıç Sok.

	Kumru Cad.
	Mercan Cad.
	Serçe Sok.
Coğrafi Unsurların Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Çağlayan Sok.
	Çamlıtepe Mah.
	Çay Mah.
	Kıradağ Bul.
	Seyrantepe Mah.
	Toprak Sok.
Tarıma Bağlı Yer Adları veya Alan Adlarından Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Bağlar Mah.
	Bostan Cad.
	Çarşı Mah.
	Kayabağlar Cad.
	Meydan Mah.
	Pazaryeri Mah.
Edebiyat ile İlgili Terimlerden Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Destan Cad.
	Masal Sok.
	Öykü Sok.
	Sanat Cad.
	Yazar Sok.
Maden veya Değerli Taşların Adı ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Demiryolu Cad.
	Petrol Cad.
	Petrol Mah.
	Petrolkent Mah.
	Yakut Cad.
Meslek Adlarından Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Balıkçılar Cad.
	Beşikçi Cad.
	Oduncular Cad.
	Pamukçular Cad.
	Toptancılar Cad.
Renk Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Akay Sok.
	Aksu Sok.
	Akyürek Mah.
	Boz Sok.
	Yeşiltepe Mah.
Yerin Konumuna Göre Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Batı Raman Sok.
	Güneykent Mah.
	Karşıyaka Mah.
	Pınarbaşı Mah.
Unvan Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Kıbrıs Şehitleri Bul.
	Komando Cad.
	Ustalar Sok.
Önemli Bir Tarih, Bayram veya Muharebe Adıyla Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	19 Mayıs Mah.
	80. Yıl Cad.
Meyve Adlarından Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Badem Sok.
	Elma Sok.

Dinî İnanışlarla İlgili Adlandırmalardan Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Cennet Cad.
	Seyitler Mah.
Sayı Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Beşevler Mah.
Yiyecek Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Bal Sok.
Tarihi Nitelikteki Yapı veya Yapıt Adlarından Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Saray Bul.
Araç Gereç Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Yelken Sok.
Diğer Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Adar Cad.
	Aydımlar Cad.
	Baran Cad.
	Belde Mah.
	Berfin Cad.
	Berivan Cad.
	Beybun Cad.
	Can Cad.
	Çağdaş Bul.
	Divan Cad.
	Diyar Cad.
	Doğuş Cad.
	Dostlar Cad.
	Elif Sok.
	Felek Cad.
	Gönül Cad.
	Halef Sok.
	İnsan Hakları Bul.
	İpek Sok.
	Kervan Cad.
	Kısmet Mah.
	Mehtap Cad.
	Nupelda Cad.
	Ozanlar Cad.
	Sahra Sok.
	Serhat Cad.
	Seyran Cad.
	Solin Cad.
Sosın Cad.	
Tilmerc Mah.	
Yaşam Cad.	

Tablo 29: Batman merkez mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının leksik-semantik sınıflandırması.

Grafik 1: Batman merkez mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının leksik-semantic sınıflandırmaya göre yüzdelik dağılımı.

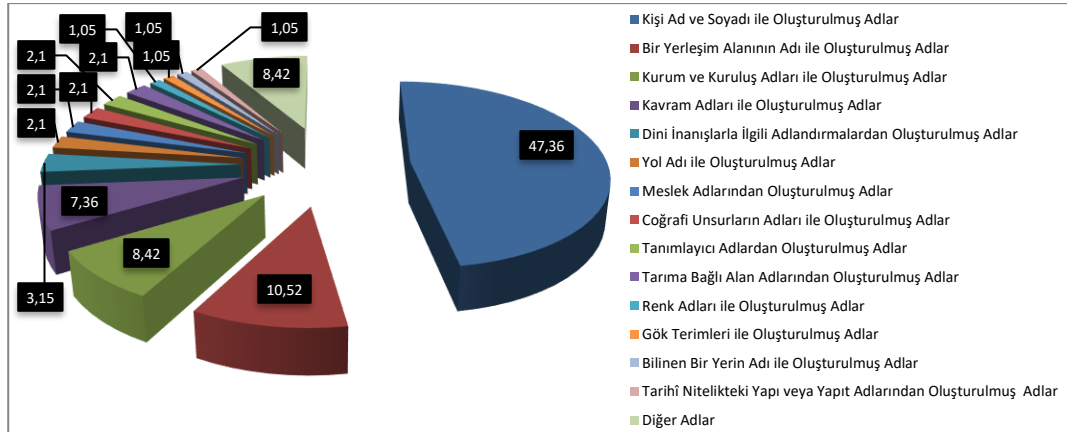
2.2. Batman İli Beşiri İlçesi Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adlarına Ait Tablo ve Grafik

Leksik-Semantik Sınıflandırma	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları
Kişi Ad ve Soyadı ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Abdullah Gül Cad.
	Adnan Menderes Cad.
	Ağaya Sok.
	Ahmet Yakut Sok.
	Atatürk Bul.
	Atatürk Cad.
	Atatürk Sok.
	Akın Cad.
	Akın Sok.
	Bağdu Mah.
	Behrem Yoğun Mah.
	Botsalı Cad.
	Botsalı Sok.
	Bozkurt Cad.
	Bülent Arınç Cad.
	Eyüp Sultan Sok.
	Fakiya Teyra Cad.
	Fatih Cad.
	Fatih Sok.
	Fevzi Çakmak Cad.
İbni Sina Cad.	
Karabulut Bul.	

	Karabulut Cad.
	Kıyaç Mah.
	Mehmet Akif Ersoy Sok.
	Mehmet Sincar Cad.
	Mehmet Şimşek Cad.
	Mehmet Yatkın Mah.
	Mevlana Cad.
	Mimar Sinan Cad.
	Mustafa Yemlihalıoğlu Cad.
	Namık Kemal Cad.
	Recep Tayyip Erdoğan Cad.
	Sait Karabulut Cad.
	Selmanı Farisi Cad.
	Şehit Komando Er Oktay Demiryürek Sok.
	Taşkıran Cad.
	Taşkıran Sok.
	Tevfik Aparı Cad.
	Turgut Özal Cad.
	Turgut Özal Mah.
	Yaşar Kemal Bul.
	Yunus Emre Cad.
	Zübeyde Hanım Cad.
	Zübeyde Hanım Sok.
Bir Yerleşim Alanının Adı ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Batman Bul.
	Batman Siirt Cad.
	Batman Sok.
	Bosna Sok.
	Diyarbakır Cad.
	İstanbul Cad.
	Kobin Mah.
	Kurtalan Bul.
	Kurtalan Sok.
	Siirt Cad.
Kurum ve Kuruluş Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Cezaevi Cad.
	Hastane Cad.
	Kızılay Cad.
	Kızılay Sok.
	Petrol Ofisi Cad.
	Sağlık Cad.
	Sağlık Sok.
	YİBO Cad.
Kavram Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Barış Bul.
	Cumhuriyet Cad.
	Cumhuriyet Mah.
	Cumhuriyet Sok.
	Eğitim Cad.
İstiklal Cad.	

	Millî Egemenlik Mah.
Dinî İnanışlarla İlgili Adlandırmalardan Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Cami Cad.
	Cami Sok.
	Uğrak Cami Cad.
Yol Adı ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Tekağaç Köy Yolu Sok.
	Yeniyol Köy Yolu Sok.
Meslek Adlarından Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Ayrancı Cad.
	Çiftçiler Cad.
Coğrafi Unsurların Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Dere Cad.
	Dere Sok.
Tanımlayıcı Adlardan Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Özgün Cad.
	Uğrak Cad.
Tarım Bağlı Alan Adlarından Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Bağlar Cad.
	Şehitlik Cad.
Renk Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Karaduman Mah.
Gök Terimleri ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Güneş Sok.
Bilinen Bir Yerin Adı ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Hamam Sok.
Tarihî Nitelikteki Yapı veya Yapıt Adlarından Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Köprü Sok.
Diğer Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Aras Sok.
	Aydınlık Sok.
	Azat Cad.
	Azadi Sok.
	Bilir Cad.
	Uğurca Cad.
	Uğurca Sok.
Yokuş Sok.	

Tablo 30: Beşiri ilçesi mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının leksik-semantik sınıflandırması.

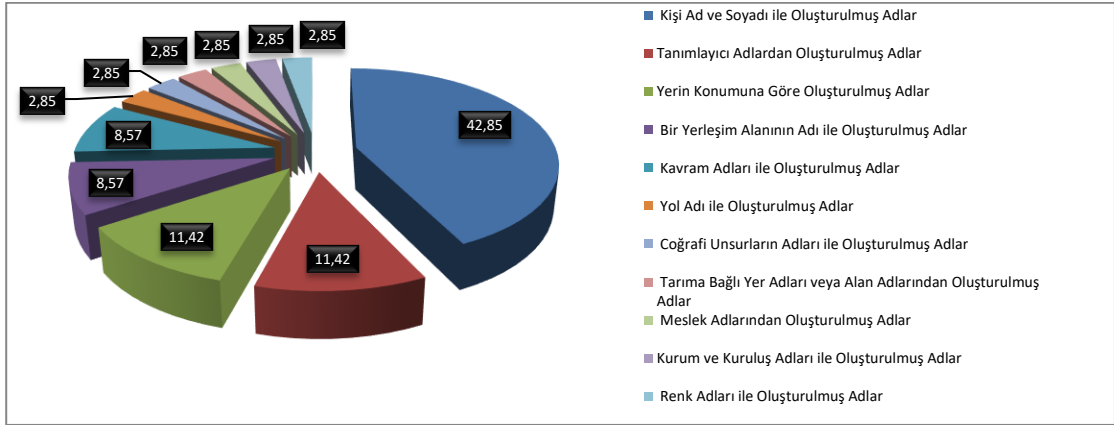
Grafik 2: Beşiri ilçesi mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının leksik-semantik sınıflandırmaya göre yüzdelik dağılımı.

2.3. Batman İli Gercüş İlçesi Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adlarına Ait Tablo ve Grafik

Leksik-Semantik Sınıflandırma	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları
Kişi Ad ve Soyadı ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Atatürk Bul.
	Atatürk Sok.
	Fatih Cad.
	Faysal Ertuğrul Cad.
	Hamidiye Cad.
	Kazım Koyuncu Bul.
	Mehmet Akif Ersoy Cad.
	Mehmet Ali Eriman Sok.
	Mehmet Nuri Kaya Cad.
	Şehit Abdülkadir Altunay Cad.
	Şehit Faysal Ertuğrul Cad.
	Şehit Musa Ertuğrul Cad.
	Şehit Musa Ertuğrul Sok.
	Şehit Şükrü Oğuz Cad.
Vali Haluk İmga Cad.	
Tanımlayıcı Adlardan Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Ana Cad.
	Çukurçeşme Mah.
	Garip Cad.
	Yenice Sok.
Yerin Konumuna Göre Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Bağlarbaşı Mah.
	Pınarbaşı (Merkez) Mah.
	Pınarbaşı (Kayapınar) Mah.
	Yolağzı Mah.
Bir Yerleşim Alanının Adı ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Batman Cad.
	Batman Sok.
	Mardin Çevre Bul.
Kavram Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Barış Cad.
	Cumhuriyet Cad.
	Cumhuriyet Sok.
Yol Adı ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Yeni Çevre Yolu Cad.
Coğrafi Unsurların Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Pınar Cad.
Tarıma Bağlı Yer Adları veya Alan Adlarından Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Bağcılar Cad.
Meslek Adlarından Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Taşçı Sok.
Kurum ve Kuruluş Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Hükümet Cad.
Renk Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Yeşilyurt Mah.

Tablo 31: Gercüş ilçesi mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının leksik-semantik sınıflandırması.

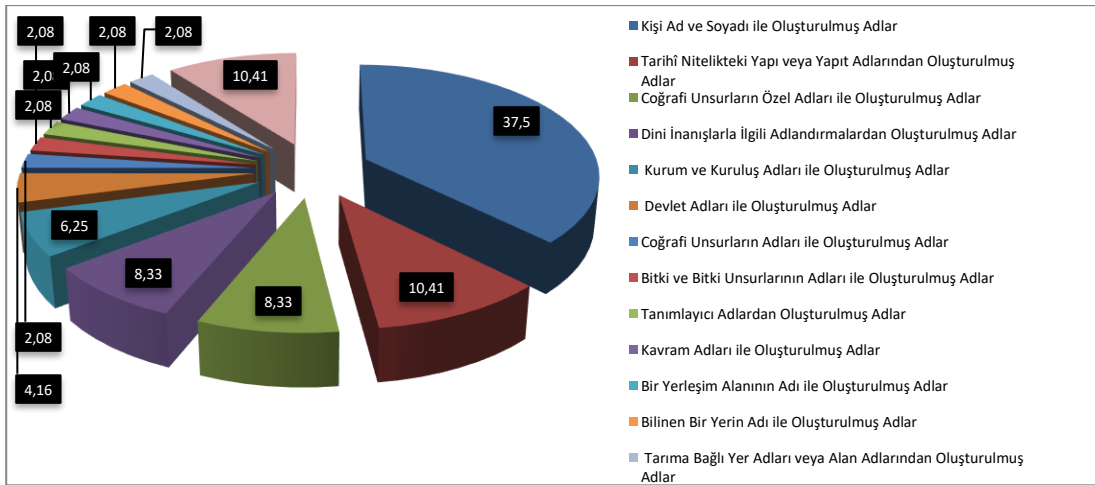
Grafik 3: Gercüş ilçesi mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının leksik-semantik sınıflandırmaya göre yüzdelerik dağılımı.

2.4. Batman İli Hasankeyf İlçesi Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adlarına Ait Tablo ve Grafik

Leksik-Semantik Sınıflandırma	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları
Kişi Ad ve Soyadı ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Alaaddini Heskifi Cad.
	Atatürk Cad.
	El Cezeri Cad.
	El Cezeri Sok.
	Eyyubi Mah.
	İmam Abdullah Cad.
	İsmail Zemin Cad.
	İsmail Zemin Sok.
	Mehmet Başaran Cad.
	Mehmet Başaran Sok.
	Recep Tayyip Erdoğan Bul.
	Recep Tayyip Erdoğan Sok.
	Selahattin Eyyübi Cad.
	Sultan Süleyman Eyyübi Cad.
	Şeyh Ali Cad.
Şeyh Ali Sok.	
Şeyh Sevinç Bul.	
Yeni Atatürk Bul.	
Tarihî Nitelikteki Yapı veya Yapıt Adlarından Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Burç sok.
	Kale Cad.
	Kale Mah.
	Kale Sok.
	Kasır Sok.
Coğrafi Unsurların Özel Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Dicle Mah.
	Dicle Sok.
	Eski Dicle Sok.
	Raman Mah.
	Camiler Sok.
	Eski Minare Sok.

Dinî İnanışlarla İlgili Adlandırmalardan Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Mezarlık Sok.
	Minare Dar Sok.
Kurum ve Kuruluş Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Belediye Sok.
	Müze Cad.
	Sağlık Sok.
Devlet Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Akkoyunlu Cad.
	Artuklu Cad.
Coğrafi Unsurların Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Şelale Sok.
Bitkive Bitki Unsurlarının Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Asmalı Sok.
Tanımlayıcı Adlardan Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Bahçelievler Mah.
Kavram Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Cumhuriyet Cad.
Bir Yerleşim Alanının Adı ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Batman Bul.
Bilinen Bir Yerin Adı ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Eski Değirmen Sok.
Tarıma Bağlı Yer Adları veya Alan Adlarından Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Bahçe Sok.
	Bilinmeyen Sok.
Diğer Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Kültür Mah.
	Saha Sok.
	Salhiye Sok.
	Tarıke Sok.

Tablo 32: Hasankeyf ilçesi mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının leksik-semantik sınıflandırması.

Grafik 4: Hasankeyf ilçesi mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının leksik-semantik sınıflandırmaya göre yüzdelik dağılımı.

2.5. Batman İli Kozluk İlçesi Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adlarına Ait Tablo ve Grafik

Leksik-Semantik Sınıflandırma	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları
Kişi Ad ve Soyadı ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Adnan Menderes Mah.
	Atatürk Cad.
	Çetin Emeç Cad.
	Doktor Berat Kıran Cad.
	Fatih Cad.
	Fatih Sultan Cad.
	İnönü Cad.
	İnönü Sok.
	Kanuni Cad.
	Selahaddini Eyyübi Mah.
	Şehit Şenay Aybüke Cad.
	Turgut Özal Mah.
	Yunus Emre Cad.
	Yusuf Azizoğlu Cad.
Zübeyde Hanım Cad.	
Yerin Konumuna Göre Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Aşağı Güneşli Mah.
	Çaybaşı Mah.
	Köprübaşı Mah.
	Pınarbaşı Mah.
	Tepeüstü Mah.
	Yolaltı Mah.
	Yolüstü Mah.
	Yukarı Güneşli Mah.
Yamaçlı Mah.	
Yol Adı ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Aymarö Yolu Sok.
	Bahçeli İpekyolu Cad.
	Batman Kozluk Yolu Cad.
	Bitlis-Silvan Karayolu Bul.
	İpekyolu Cad.
	İpekyolu Sok.
Ortaçay Yolu Cad.	
Unvan Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Hıdırbey Cad.
	İslambey Cad.
	İslambey Mah.
	Kemalpaşa Mah.
	Komando Mah.
	Şemdinäğa Mah.
Bitki ve Bitki Unsurlarının Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Ağaçlık Cad.
	Ağaçlık Mah.
	Çınar Sok.
	Kavaklı Mah.
	Yapraklı Cad.
Yapraklı Mah.	

Coğrafi Unsurların Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Gülpınar Mah.
	Karlıova Cad.
	Ova Cad.
	Tepe Cad.
	Tepe Sok.
Kavram Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Tepecik Mah.
	Cumhuriyet Cad.
	Emek Cad.
	Güven Sok.
	Huzur Cad.
Tarıma Bağlı Yer Adları veya Alan Adlarından Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Hürriyet Cad.
	Bahçeli Cad.
	Bahçeli Mah.
	Şehitlik Cad.
Kurum ve Kuruluş Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Tarım Cad.
	Cezaevi Cad.
	Emniyet Cad.
	Hükümet Cad.
Tanımlayıcı Adlardan Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Lise Cad.
	Eski Hal Sok.
	Küme Evler Sok.
Dinî İnanışlarla İlgili Adlandırmalardan Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Yenimahalle Mah.
	Hicret Cami Sok.
	İslam Cad.
Meyve Adlarından Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Seyitler Sok.
	Cevizlik Cad.
Tarihî Nitelikteki Yapı veya Yapıt Adlarından Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Karpuzlu Mah.
	Kale Mah.
Bilinen Bir Yerin Adı ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Hamam Mah.
Coğrafi Unsurların Özel Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Değirmendere Mah.
Sayı Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Beşevler Mah.
Önemli Bir Tarih, Bayram veya Muharebe Adıyla Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	15 Temmuz Şehitler Cad.
Bir Yerleşim Alanının Adı ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Eski Diyarbakır Cad.
Renk Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Yeşiltepe Mah.
Diğer Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Aydınlık Cad.
	Armağan Cad.
	Dale Sok.
	Serçem Cad.

Tablo 33: Kozluk ilçesi mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının leksik-semantik sınıflandırması.

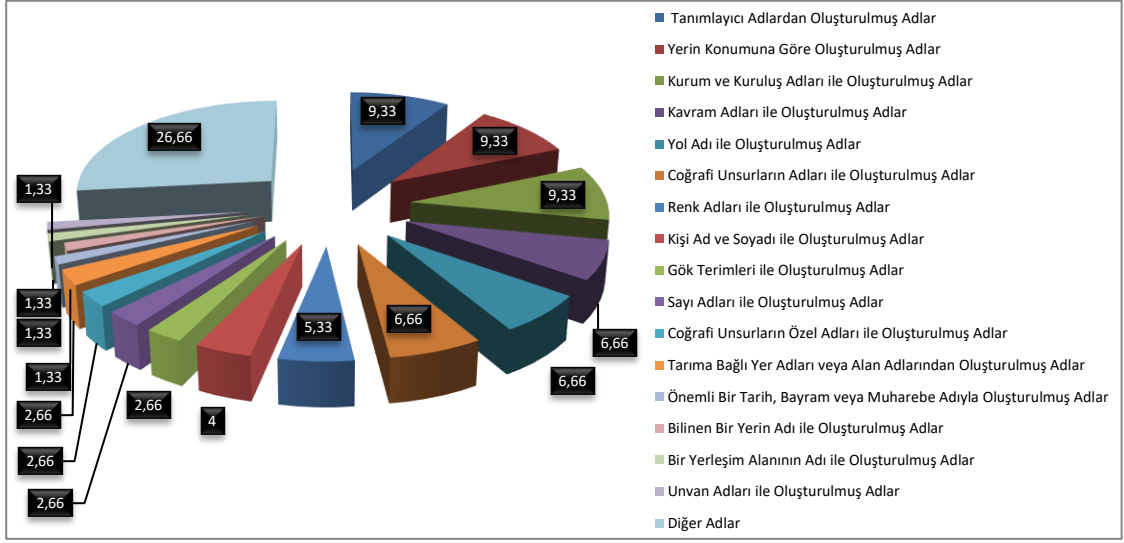

2.6. Batman İli Sason İlçesi Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adlarına Ait Tablo ve Grafik

Leksik-Semantik Sınıflandırma	Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları
Tanımlayıcı Adlardan Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Demetevler Mah.
	Erdemli Mah.
	Şirinevler Mah.
	Uluğaç Mezra Sok.
	Yeni Çakmak Sok.
	Yeni Mah.
	Yürekli Sok.
Yerin Konumuna Göre Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Aşağı Mah.
	Karşıyaka (Merkez) Mah.
	Karşıyaka (Yücebağ) Mah.
	Kayabaşı Mah.
	Orta Mah.
	Pınarbaşı Mah.
	Yukarı Mah.
Kurum ve Kuruluş Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Emniyet Sok.
	Hastane Sok.
	Lise Cad.
	Okul Cad.
	Sağlık Cad.
	Tekel Cad.
	Üniversite Sok.
Kavram Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Barış Mah.
	Cumhuriyet Cad.
	Emek Mah.
	Kurtuluş Mah.
	Zafer Mah.
Yol Adı ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Batman Yolu Cad.
	Batman Yolu Sok.
	Köy Yolu Cad.
	Ray Yolu Cad.
	Sason Yolu Sok.
Coğrafi Unsurların Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Gürpınar Mah.
	Koçkaya Mah.
	Koçkaya Sok.
	Tepe Mah.
	Yaylatepe Mah.
Renk Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Yeşilevler Mah.
	Yeşiller Mah.
	Yeşilova Mah.
	Yeşiltepe Mah.
Kişi Ad ve Soyadı ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Aykut Ozan Mah.
	Haluk İmga Cad.
	Mehmet Akif Mah.
	Yıldız (Merkez) Mah.

Gök Terimleri ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Yıldız (Yücebağ) Mah.
Sayı Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Beşevler Mah. Tekevler Mah.
Coğrafi Unsurların Özel Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Aydınlık Mah. Aydınlık Sok.
Tarıma Bağlı Yer Adları veya Alan Adlarından Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Ormancık Sok. Yücebağ Cad.
Önemli Bir Tarih, Bayram veya Muharebe Adıyla Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Dumlupınar Mah.
Bilinen Bir Yerin Adı ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Sevek Mah.
Bir Yerleşim Alanının Adı ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Batman Bul.
Unvan Adları ile Oluşturulmuş Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Hatip Cad.
Diğer Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları	Anta Sok.
	Bedo Sok.
	Bilinmeyen Sok.
	Binekli Mah.
	Binekli Sok.
	Gazamuso Sok.
	Gonamuso Sok.
	Göçbeyli Sok.
	Günlüce Mah.
	Günlüce Sok.
	Havlik Sok.
	Haydar Mah.
	Ketta Sok.
	Koram Cad.
	Koram Sok.
	Oyaca Sok.
	Tatlıca Cad.
Tekinler Cad.	
Tekinler Mah.	
Yumruca Sok.	

Tablo 34: Sason ilçesi mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının leksik-semantik sınıflandırması.

Grafik 6: Sason ilçesi mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarının leksik-semantik sınıflandırmaya göre yüzdelik dağılımı.

Sonuç

Bu çalışmada Batman merkez ile Beşiri, Gercüş, Hasankeyf, Kozluk ve Sason ilçelerindeki 601 mahalle, bulvar, cadde ve sokak adı leksik-semantik açıdan 28 başlık altında incelenmiştir. Batman ili mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarına ad vermede sırasıyla en çok kişi kişi ad ve soyadları (149), bitki ve bitki unsurlarının adları (41 ad) ile kavram adlarının (37 ad) kullanıldığı tespit edilmiştir.

Batman merkez ve Batman iline bağlı ilçelerin hepsinde “Batman” adı kentlik adı olarak kullanılmıştır. “Batman” adı en çok bir yerleşim alanının adı ve yol adı ile oluşturulmuş mahalle, bulvar, cadde ve sokak adlarında kullanılmıştır. Ayrıca Batman ve yöresinde bulunan “İluh, Girbereşik, İrmi, Korik” gibi bazı yerleşim yerlerinin eski adları da kentlik adı olarak kullanılmıştır. Batman’ın eski adı olan “Elekhan” ve geçmişte bağlı olduğu kaza olan “Elmedine” adı ise Batman’da kentlik adı olarak kullanılmamıştır.

Batman ilinin ekonomik ve sosyal anlamda gelişmesini sağlayan petrol sadece Batman merkezde mahalle ve cadde adı olarak kullanılmış, Batman’ın ilçelerinde mahalle, bulvar, cadde ve sokak adı olarak kullanılmamıştır.

Batman’da kentlik adlandırmalarında “sağlık” sözcüğü, tüm kullanımlarda, bir sağlık kuruluşuna yakınlıktan dolayı verilmiştir.

Batman’daki kentlik adlandırmalarında bölgenin bitki örtüsünün ve bölgede yetiştirilen ürünlerin etkisi fazla görülmemektedir. Bazı bitkiler yaygın olarak yetiştirildikleri bölgelerde mahalle, bulvar, cadde ve sokak adı olarak kullanılmamıştır. Sason ilçesinin Kaşyayla Dağlarında yetişen “Ters Lale” adıyla bilinen endemik bitki, Sason’un eski adına (Kâbilcevz) ismini veren ve bölgede yaygın olarak yetiştirilen ceviz ile yine Sason ilçesinde yaygın olarak yetiştirilen “Sason Çileği”, Sason’da kentlik adı olarak kullanılmamıştır. “Ayrıca Batman’ın Gercüş ilçesinde yaygın olarak yetiştirilen meşhur “Mezrone” ve “Tayifi” üzümü kentlik adlandırmalarında kullanılmamıştır Bu durum bölgede yaygın olarak yetiştirilen tarım ürünlerinin kentlik adlarına yansıtılmadığını göstermektedir.

Batman’ın ilçeleri olan Hasankeyf ve Kozluk tarihî açısından eski yerleşim yerleri olup bu ilçelerde kale, cami, köprü, türbe gibi yapılar bulunmaktadır. Her iki ilçenin kentlik adlarında bu ilçelerde bulunan kalelere atfen “kale” adı kullanılmıştır. Ancak bu durum diğer tarihî yapılar için söz konusu değildir. Örneğin Hasankeyf ilçesinde bulunan “Zeynel Bey Türbesi, Hasankeyf Köprüsü, Artuklu Hamamı”; Kozluk’ta

bulunan iki önemli yapı “Pisyar (Hacergem) Köprüsü ve Çayhan Köprüsü”, bir kısmı Kozluk ilçesinde bulunan “Erzen Antik Kenti”, Kozluk için önemli bir doğal yapı olan “Balıklı Göl”, Diyarbakır sınırları içerisinde bulunan ancak Batman’a yakınlığından dolayı Batman için de önemli bir tarihî ve turistik yapı olan “Malabadi Köprüsü” ile Batman merkezde bulunan “On Kemerli (Zilek) Köprü”, Batman’ın Beşiri ilçesinde tarihi açıdan önemli yapılar olan “Rıdvan Höyüğü, Şeyhosel Höyüğü, Yenipınar Höyüğü, İkiköprü (Avuski) Höyüğü”nün adları Batman ve ilçelerinde kentlik adı olarak kullanılmamıştır.

Batman ili kentlik adlarının verilmesinde genellikle tarihî, sosyal ve ekonomik unsurların etkili olduğu, fiziki ve doğal unsurlara ait adların fazla etkili olmadığı tespit edilmiştir. Adlandırmalarda kentlik adlarının şehir yaşamı ile bağdaştırıldığı, adlandırma yapılırken toplumsal çevrenin etkisinde kaldığı görülmüştür. Bu durum sosyal hayatın yer adlarına yansımaları gösteren önemli bir göstergedir.

Sonnotlar

1. Şehrsel toponimi alanında yapılan bazı çalışmalar için bkz. *Şehrsel Toponimi (Hodonimi): Türkiye İçin Bir Tipoloji Denemesi* (Aliağaoğlu ve Uzun, 2011), *Şehrsel Toponimi: Balıkesir İlinde Mahalle Adları, Bir Sınıflandırma Denemesi* (Aliağaoğlu, 2013), *Aydın’da Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları: Şehrsel Toponimik Özellikler* (Baysan ve Kara, 2014), *Şehrsel Toponimi: Erzurum’da Cadde Adları* (Aliağaoğlu ve Uğur, 2018), *Şehrsel Toponimi: Cadde Adları, Bandırma Örneği* (Çıldam, 2018), *Bir Şehrsel Toponimi Araştırması: Kilis’te Cadde ve Sokak İsimlerinin Sınıflandırılması* (Özüpekçe, 2021).

Mülki Terim Kısaltmaları

Bul.: Bulvar

Cad.: Cadde

Mah.: Mahalle

Sok.: Sokak

Kaynaklar

- AKAR, A. (2006). “Renge Bağlı Yer Adlandırmalarında Muğla Örneği”. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C 1, S 20, 51-63.
- AKSAN, D. (1974). “Anadolu Yer Adları Üzerine En Yeni Araştırmalar”. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 1973-1974, s. 185-193.
- AKSAN, D. (2020). *Her Yönüyle Dil (Ana Çizgileriyle Dilbilim)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- ALIAĞAOĞLU, A. ve UĞUR, A. (2018). “Şehrsel Toponimi: Erzurum’da Cadde Adları”. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C 21, S 40, 1-26.
- ALIAĞAOĞLU, A. ve UZUN, A. (2011). “Şehrsel Toponimi (Hodonimi): Türkiye İçin Bir Tipoloji Denemesi”. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, C 9, S 2, 123-134.
- ALIAĞAOĞLU, A. (2013). “Şehrsel Toponimi: Balıkesir İlinde Mahalle Adları, Bir Sınıflandırma Denemesi”. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C 16, S 29, 45-62.
- ASIMGİL B. (2018). “İzmir’de Kentsel Kimlik Bileşenlerinden Cadde ve Sokakların Toponimisi ve Milliyetçi, Etnik İzlerin Sosyal Yapı Oluşumuna Katkıları”. *Trakya Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, C 19, S 1, 21-36.
- BAŞKAN, Ö. (1970). “Türkiye Köy Adları Üzerine Bir Deneme”. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, S 319, 237-251.
- BAYSAN, S. ve KARA, A. (2014). “Aydın’da Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları: Şehrsel Toponimik Özellikleri”. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, C12, S 1, 23-48.

- BİÇİM, H. (2020). “Şehir İçinde Şehir: Batman ve TPAO”. *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, S. 65, 247-263.
- BORAN, A. (2010). “Kozluk’taki Kaleler”. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, S 14, 23-36.
- EREN, H. (2018). *Yer Adlarımızın Dili*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- GÜLENSOY, T. (1998). “Anadolu Yer Adlarına Genel Bir Bakış”. *Prof. Dr. Dursun Yıldırım Armağanı*, s. 41-48.
- GÜZEL, M. ve YEŞİL, P. (2021). “Ordu İlindeki Mahalle Adlarının Doğal ve Kültürel Peyzaj Ögeleri Bağlamında İncelenmesi”. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, C 11, S 3, 763-776.
- OĞUZOĞLU, Y. (1997). “Hasankeyf”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. (C. 16, s. 364-368). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- ÖZÜPEKÇE, S. (2021). “Bir Şehirsel Toponimi Araştırması: Kilis’te Cadde ve Sokak İsimlerinin Sınıflandırılması”. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S 40, 1-23.
- PODOL’S KAYA, N. V. (1978). *Slovar’ Russkoy Onomasticheskoj Terminologii*. Moskova: İzdatel’stvo Nauka.
- SAKAOĞLU, S. (2001). *Türk Ad Bilimi I Giriş*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- ŞAHİN, İ. (2010). “Türkçe Yer Adlarının Yapısı Üzerine”. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, C 14, S 32, 1-14.
- ŞAHİN, İ. (2015). “Türkiye Yeradbiliminde Leksik-Semantik Sınıflandırma Meselesi”. *Avrasya Terim Dergisi*, C 3, S 1, 10-21.
- ŞAHİN, İ. (2021). *Adbilim*. Ankara: Pegem Akademi.
- TUĞLUK, M. E. ve ÖZFİDAN, T. (2022). “Batman İli Köy ve Bağlı Yerleşim Birimleri Yer Adları Üzerine Bir Değerlendirme”. *Hikmet - Akademik Edebiyat Dergisi*, 16, 464-487.
- TUNCEL, M. (1992). “Batman”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. (C. 5, s. 200-202). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Türkçe Sözlük*. (2011). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- ÜNAL, R. H. (1982). “Kozluk’ta (Siirt) İki Cami”. *Sanat Tarihi Dergisi*, C 1, S 1, 81-103.
- YAVUZ, S. ve ŞENEL, M. (2013). “Yer Adları (Toponim) Terimleri Sözlüğü”. *Turkish Studies*, C 8, S 8, 2239-2254.
- YILMAZ ÇİLDAM, S. (2018). “Şehirsel Toponimi: Cadde Adları, Bandırma Örneği”. *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, S 61, 1-25.

İnternet Kaynakları

<https://adres.nvi.gov.tr/VatandasIslemleri/AdresSorgu> “Batman İl Merkezi ile Beşiri, Gercüş, Hasankeyf, Kozluk, Sason İlçelerinin Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları Listesi” (Erişim: 27.06.2022)